

crets e abisals *jubiis*», Eiximenis (*DComp.*, *CoDoACA*, 318.3). Avui a Castalla diuen *juí*, plural *juíns* (no *juís*, EValor, 1950). De fet aquest plural secundari té avui gran extensió des de Tortosa enllà: «mire que's poden formar *juíns* temeraris i condemnar a ignocents!», Vergés Paulí (*Espurnes* v, 26); «els *euíns* que jo faç en aquell escrit ---» em deia un savi tècnic popular de la pesca en l'Albufera (El Palmar, 1962); *juíns*, MGadea, *T. del Xè* I, 237. Però certament resta encara estrany als medievals: hi ha tres o quatre vegades *juís* en les prosificacions d'Eiximenis al *Llibre de les Dones*, capítol 391 (*EntreDL*); «veig que-ls hòmens, ab testimonis d'altres persones e *juys* strany, vénen en conexença de lurs cares», AntCanals (*Arra de An.*, *NCl.* I, p. 128); «sentències e *juys*» en el *Recull d'Eximilis* d'Ag. (cita de Careta, *Barbr.*, s. v. *soborno*).

Sovint pren sign. secundaris, com el de 'risc', del qual ja hem vist algun cas, i que és general en el *Consolat*: «revés seria e cosa perillosa, qui metia la cosa de l'ambolum al sòl *jussà*, e la roba del pes al sòl sobirà, per què met hom la nau o lo leny en *juy* de perdre-s, per ço car no-s poria regir», «si --- los mercaders hauran noliejat al senyor de la nau mil quintars, e ells ne metran mil e cinc cents o mil e dos cents quintars, o més o menys, --- si la nau gitarà o sostendrà algun dan, per raó de aquella roba --- sia a alt --- del senyor, qui aquell dan haurà sostengut, per culpa d'aquells --- de fer demanda contra ells, tot enaxí com aquells qui enginyosament, ab semblança d'amistat, porten algú a *juy* de mort», *Consolat*, cap. 26, 205, 142 (Pard., pp. 77, 251, 158). A Eiv. 'xivarri, bullit, sorolls' («ruido», PzCabr.; Villangómez, *Lli. d'Eiv.*, 86): «Al entretant, arribaren sa mare, ses germanes, ses ties, ses cusines i tota sa parentela, de Na Mariquita, que ja estaven avisades, i en voleu de plors i *juí!*», Castelló (*Rond. Eiv.*, 103). A Mallorca 'embull, embolic': «que ha corregut per ses monges / y tengut molts de bisbals, / *juís* de consideració / y causes carabinals», PdAPenya (*IdOr* I, 112).

No cal dir però que a l'Edat Mitjana té gran extensió en el sentit de 'judici' absolutament: «Vet lo *juí* de Déu com puní aquest pecat ---», «de ço que dit és tot hom discret pot traure semblant *juy* de altres», Eiximenis (*Terç*, *NCl.* vi, 45; *DComp.*, *CoDoACA*, 319.10). Avui *juí* ha deixat de pertànyer al llenguatge parlat en cat. central, però resta ple de vigor no sols a Val. (J. G. M., «El Camí», 14-iv-1934) i a les Illes, sinó encara a Tortosa i Ebre («judici» Arabía, *Misc. Folkl.*, p. 166). *Desjuinar-se*.

Judicial [Lacav.]. *Judiciari*. *Judiciós* [Lacav., calcat del francès, on ja es troba 1588, únic terme genuí és *assenyat*] i *judiciosament* [id.].

Adjudicar [Lacav.]; *adjudicació* [Lacav.], *-cador*

-cament, *-atari*, *-cати*, *-catori*, *-catura*. *Adjutjar*; *adjudador*. *Abjudicar*; *abjudicació*.

Enjudiciar [Lab. 1839], probablement calcat del cast., on ja es documenta el 1404; *enjudiciament*.

Extrajudicial, *-ciari*.

Perjudicar [DTo. 1647, p. 488]; *perjudici* [«Lo gran *perjudici* que pren Teologia», Lluill (*Blanq.*, *NCl.* II, 206.17); Lacav.]:¹ són alteració dels ll. *praejudicare*, *-dicium* 'judici previ', 'decisió prematura', 'perjudici que aquesta causa a l'interessat'; *perjudicial* [«lo contrari seria --- *perjudicial* en aquesta vila e privilegis --- axí bé *perjudicial* a les ciutats, viles reynals del dit Principat», a. 1444 (RLR XLIX, 291); DTo. 1647].

Perjudicador, *-udicat*; *perjudiciós*. A les Illes Bal. i P. Val. *perjuí* o *-juí*: «mes no vull dar a mon llinatge / de l'afront el trist *perjuí*: / net de mon pare el vaig rebre, / net mon fill haurà l'escui», MrnAguió, a. 1846 (*Antol. Po.* 1975, p. 87); *perjubi*, pl. *-ubins*, Ebre, Arabía, *Misc. Folkl.*, 168; a Mall. *perjuí* 'defecte del pastor' (Manacor, *BdLC* VII, 173); a Menorca: «per campar sa nostra vida / sense *perjuy* de ningú»; «*juy* en son sentit directe de 'judici', qu' és es que té en es cantar *Sant Jerònim era sant* ---, avui ja no té ús, conservant-se, emperò, sa paraula composta *perjuí* 'perjudici', Camps Merc. (*Folkl. Men.* I, 10.72); *perjuí*, pl. *perjuíns*, MGadea, *T. del Xè* I, 92; «fer *perjuí* al gra», CastPna. 1961. La forma *prejudici* s'ha restablert després en el S. XIX (Lab. 1840) amb el seu significat etimològic llatí; *prejudicar* (Lab. 1840) o *prejutjar*. Alguns han dit també *prejuí* etc.

¹ Però abans es troba *prejudici*, Tort. 1285 (*BABL* VII, 248); «que-ls ere vist que açò era fort peryllós e de gran *prejudici* a aquesta eglésia», 1317 (Finke, *Acta Ar.* III, 335); ross. 1437 (RLR XLIX, 279); «sens dany e *prejudici*», ross. 1669 (ib. XVI, 21).

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:
jutgessa, *jutga*, *jutgeta*, *jutgetó*, *co-jutge*, *conjutge*, *jutjar*, *judicar*, *jugar una cala*, *judicable*, *judicació*, *judicador*, *judicatiu*, *judicatura*, *jutjador*, *jutjament*, *jutjant*, *jutjat*, *judici*, *juí*, *juí*, *desjuinar-se*, *judicial*, *judiciari*, *judiciós*, *judiciosament*, *adjudicar*, *adjudicació*, *adjudicador*, *adjudicament*, *adjudicatari*, *adjudicatiu*, *adjudicatori*, *adjudicatura*, *adjutjar*, *adjutjador*, *abjudicar*, *abjudicació*, *enjudiciar*, *enjudiciament*, *extrajudicial*, *extrajudiciari*, *perjudicar*, *perjudici*, *perjudicial*, *perjudicador*, *perjudicat*, *perjudiciós*, *perjuí*, *perjuí*, *prejudici*, *prejudicar*, *prejutjar*, *prejuí*.

Jutiperi, *jutipiri*, V. *vituperi* *Jutjament*, *jutjar*, *jutjat*, V. *iutge* *Juvenil*, V. *jove* *Juxta*, *juxtalineal*, *juxtaposar*, *juxtaposició*, V. *justa*